

TOCH EEN GIDS

DOOR R. WINKEL

Met een schuwe groet gingen ze hem voorbij, als hij voor het huis zat in zijn stoel. De krukken naast zich.

Dan keek hij ze na en hij zag, hoe ze zich een eindje verder naar elkander toebogen om iets te fluisteren. Hij wist het, wist het even zeker, als had hij het verstaan, wat er dan was gezegd: „Zo'n stumper toch! Om zó verder te moeten leven! Wat verschrikkelijk...”

De norske uitdrukking op zijn gezicht werd nog norser dan. En in machteloos verzet balde hij zijn vuisten. O, dat medelijden, dat afschuwelijke medelijden, dat hij telkens weer ondervinden moest. Medelijden wou hij niet! En toch... hadden ze geen gelijk? Was hij geen stumper soms? En was het niet beklagenswaardig, dat hij zó verder leven moest? Een nietsnut, die afhankelijk van anderen was. Die dat altijd blijven zou. Ach, was hij toch maar gestorven toen...

Hoe anders was het vroeger geweest! Geen mens, die hem toen met medelijden had aangezien. Integendeel! Hij was Heinz, de zoon van een van de beste gidsen. En éénmaal zou hij in de voetsporen van zijn vader gaan. Gids, berggids worden, dat was zijn ideaal! Als hij daar met stralende ogen over sprak, knikte vader hem lachend toe: „best jongen! Dat zullen we kunnen gebruiken. Als je er nu maar aan denkt, om het voorlopig nog wat kalmpjes aan te doen.”

Hij wist, wat zijn vader daarmee bedoelde. Het was het gebod om van gevaarlijke klimpartijen af te zien. Hij was nog te jong en te onervaren. Hij schikte zich erin. Eenmaal zou de tijd immers komen, dat de mensen ook van hem zouden zeggen: „een gids, waar je op vertrouwen kunt!”

Toen... toen was de noodlottige dag gekomen, dat — door eigen schuld — zijn ideaal in stukken brak.

★

Het huisje waarin hij woonde, stond aan de voet van een hoge berg. Rondom lagen de weiden. Hogerop de begroeide hellingen, die bij het klimmen kaler en kaler werden. Nog hogerop kwamen de gevaarlijke plaatsen, waar vader met zo'n rustig zelfvertrouwen de vreemdelingen wist te leiden, om ze dan te brengen, dáár, waar het uitzicht weergaloos mooi moest zijn.

Heinz was op die hoogte nog nooit geweest. Hij wist alleen uit de verhalen, hoe het de moeite loonde, dáár te staan. Maar hij kon wel wachten. Eenmaal zou de dag toch komen, dat hij er ook zou staan...

★

Moeder's verjaardag brak aan. De middag daarvoor was Heinz naar een van de weiden gegaan, om er naar bloemen te zoeken. Als kleine jongen was hij er al mee begonnen om moeder's morgens

met zélfgeplukte bloemen te verrassen. Hij was het blijven volhouden, ook nu hij groter was. Deze middag was hij echter niet in de weide gebleven. Hij was een helling op gegaan. Gevaar was er niet bij en bovendien... Klimmen en klauteren zat hem in het bloed. Hij was niet voor niets, de zoon van Andreas, de beste gids, die er in de omtrek te vinden was!

Hoe kwam het, dat hij deze middag hoger klom, dan hij ooit had gedaan! Misschien het verlangen om toch eens even te proberen, wat hij al kon. En het ging zo gemakkelijk ook... Juist toen hij terug wilde gaan — hij had nu bloemen genoeg — zag hij er nog enkele, die wat hoger stonden. Gevaarlijk? Och kom! Hij durfde het wel! Ze waren haast voor het grijpen. Dat kleine klimpartijtje was de moeite niet waard. Toen... ach, toen gebeurde het!

Hij struikelde. Vergeefs zochten zijn handen een steun. Hij begon te glijden, verder en verder...

Toen... de rampzalige val!

Vele uren later vond men hem. Een reddingsploeg was uitgegaan. Dank zij een kleine jongen, die de beangste ouders kon vertellen, waar hij Heinz het laatst had gezien, zocht men in de goede richting en ontdekte men hem.

Voorzichtige handen legden hem op een brancard en droegen hem naar huis. Hij kon zich later van dit alles maar weinig herinneren. Wel wist hij van zijn val en wat daarvan de oorzaak was geweest: een klimpartij, die hem zo menigmaal verboden was!

„Daar moet ik lelijk voor boeten!” dacht hij vaak bij zichzelf. Er over spreken deed hij niet. Maar zijn ouders moesten tenslotte wel spreken met hem! De dag brak aan, dat het niet langer te verzwijgen was, dat hij nooit de Heinz van vroeger meer worden zou. Als hij ooit weer leerde lopen, dan zou het op krukken zijn...

De dagen die toen kwamen, waren moeilijk en zwaar! Hij kon het niet verwerken — wilde het ook niet — dat hij, die altijd de vlugste, de meest lenige onder de kameraden was geweest, nu een stumper was geworden, die men helpen moest en altijd zou moeten blijven helpen. Zijn hele leven lang...

Berggids had hij willen worden, als vader! Betrouwbaar en onversaagd! Wat hij geworden was, was dit: een kreupele, die op krukken voort zou moeten gaan en waar men medelijden mee had...

★

Zo kwam het, dat, zoals ik je al vertelde, de mensen stil voorbij hem heengingen, als ze hem zagen zitten in de stoel, waarnaast zijn krukken stonden... altijd!

Want, toen hij eindelijk aanvaardde — aanvaarden móést — dat hij kreupel zou blijven, toen was hij ook dezelfde Heinz niet meer.

(Slot volgt)

(Slot)

JAMES COOK
DE GROTE ONTDEKKINGSREIZIGER
1728-1779

Toen James Cook, die in 1728 in Yorkshire geboren was, van school kwam, werd hij boerenknecht. Hij kon uitstekend opschieten met paarden, koeien en varkens, maar op zijn achttiende verjaardag had hij er toch schoon genoeg van. Hij wilde naar zee. Het gelukte hem op een kolenschip te komen, dat langs de Engelse kusten voer. In 1755 nam hij dienst bij de Engelse marine en daar krom hij snel op. Hij bleek heel bekwaam te zijn in het in kaart brengen van onbekende gebieden. Op zijn veertigste jaar werd hij kapitein op de „Endea voor” en werd hij naar Tahiti in de Grote Oceaan gezonden. Deze reis duurde drie jaar. Hij zeilde Nieuw-Zeeland om en ontdekte, dat dit niet één eiland was, zoals de Nederlandse ontdekker Abel Tasman gemeend had, maar dat het uit twee eilanden bestond. De straat tussen de beide eilanden heet nog naar hem: Cookstraat. Via Nederland-Indië keerde hij terug naar Engeland.

Al spoedig kreeg hij een nieuwe opdracht, die weer drie jaar zou duren. In 1772 vertrok hij met de „Resolution” en de „Adventure” naar de Grote Oceaan. Hij had vruchtensappen, groenten en kruiden ingeladen en daardoor kwam het, dat hij op deze reis slechts één man door scheurbuik verloor. Hij passeerde als eerste de Zuidpoolcirkel, maar het pakijds dwong hem naar het noorden. Op deze tocht ontdekte hij de Sandwich-eilanden. De reis duurde 3 jaar en 18 dagen en in die tijd had hij driemaal de omtrek van de aarde afgelegd.

In Juli 1775 ging hij weer op reis... het zou zijn laatste reis worden. Hij voer via Nieuw-Zeeland en de Sandwicht-eilanden naar de Beringstraat. Begin 1779 was hij weer bij Hawaï, het voornaamste der Sandwich-eilanden. Hij was daar telkens goed ontvangen, maar nu liep het mis. 's Nachts werd er een roeiboot gestolen en Cook eiste deze terug. Toen

Hij was een jongen geworden, die men maar het liefst vermeed, omdat er toch niet mee te praten viel. Een hartelijk medelevend woord, hij wilde het van niemand horen. Dadelijk schreef hij het aan medelijden toe. En medelijden, dat verdroeg hij niet. Hij zou zijn lot wel dragen. Niemand had hij er bij nodig. Niemand mocht iets weten van het brandende verdriet, diep in zijn hart. Als hij in zijn stoel zat, met het uitzicht op een bergtop, die zich in de wolken verloor, dan was daar altijd de pijn, daar nooit te zullen staan. Die hoop was voorbij... Maar niemand, die van deze pijn iets weten mocht.

Onder stugge, norske woorden verborg hij het. Langzamerhand zochten zijn kameraden hem niet meer op. Je kon immers toch niet met hem praten. Ieder welgemeend woord maakte hem bitter en hard.

Toen gebeurde het op een middag, dat een vreemdeling passeerde. Hij keek naar Heinz en wat een ander niet zag, dat zag hij wél: verdriet, hopeeloos verdriet, dat lag verborgen onder een nors, onvriendelijk uiterlijk. Hij kwam naderbij. Heinz had zijn gezicht afgewend. Hij hield zich, alsof hij die vreemde man niet zag. Wat wilde hij? Een praatje maken? Zeker zeggen, dat hij zo'n medelijden met hem had! Nu, hij kon verder gaan. Medelijden wenste hij niet...

Rustig ging de vreemdeling echter naast hem zitten. Hij vertelde, dat hij uit Holland kwam. Het lage land aan de zee. Hoe je daar kon uitzien, uren en uren ver over weiden en vlakten. Dat dit de oorzaak was van de betovering, die iedere Hollander altijd weer opnieuw onderging, als hij opkeek naar de majestueuze bergen, met hun toppen van eeuwige sneeuw. Men kende dat in Holland niet. Heinz luisterde. Onwillig eerst, maar dan geboeid! Goddank, hier zat eens iemand naast hem, die geen medelijden toonde. Die met hem praatte als met een gewoon mens. En niet alleen luisterde hij! Hij begon zelf ook te praten. Vertelde op zijn beurt van de omgeving waarin hij was groot gebracht en die hij op zijn duimpje kende.

„Ik heb een broer, die blind is!” zei de vreemdeling opeens. „Hij zal dit nooit kunnen zien...!”

Heinz keek hem aan. Voor hij 't zelf goed wist, zei hij ruw: „Dus ook zo'n stumper als ik! Zo'n stumper, waar iedereen medelijden mee heeft.”

dit niet gebeurde ging Cook met een aantal mannen aan land, om de koning als gijzelaar gevangen te nemen. Maar dat liep mis. De inboorlingen gooiden met messen, pijlen en bijlen. Cook gebood zijn mannen snel terug te keren. Hij zou de terugtocht dekken. Maar of hij gestruikeld is of een dolk in de rug kreeg, het zal wel nooit opgehelderd worden. In elk geval, de grote kapitein sneuvelde. Heel dit merkwaardige, avontuurlijke leven is boeiend verteld in het boek: „De grote kapitein”, dat bij Ploegsma te Amsterdam verscheen. Zie ons boekenplankje in dit nummer.

EEN GIDS

DOOR R. WINKEL

De man naast hem schudde het hoofd. „Je vergist je,” zei hij kalm. „Je kent mijn broer natuurlijk niet. Anders zou je weten, dat hij geen stumper is! In-tegendeel . . . Hij is een mens om jaloers op te zijn.”

„t Bleef even stil. Heinz staarde voor zich uit. Dat kon toch niet bestaan: Een blinde . . . en toch een mens om jaloers op te zijn! „Hoe is dat mogelijk?” vroeg hij nors.

Had de vreemdeling zijn vraag verstaan? Als dit zo was, dan liet hij het niet blijken. Met zijn ogen op de bergen gericht ging hij peinzend door: „Wij hebben in onze kerken een lied, dat wij altijd heel graag zingen. 't Is zò:

Beveel gerust uw wegen,
Al wat u 't harte deert,
Der trouwe hoed' en zegen,
Van Hem, die 't al regeert!
Die wolken, lucht en winden,
Wijst spoor en loop en baan.
Zal ook wel wegen vinden,
Waarlans uw voet kan gaan!

Kijk, dat is het, wat mijn broer is gaan begrijpen, beter misschien dan menigeen. Hij is gaan inzien, dat God ook een weg heeft voor hem, die blind moet zijn. En hij heeft die weg gevonden. Nu is hij gelukkig. En niet alleen hijzelf! Hij maakt het ieder, die met hem in aanraking komt. Hij is een benijdenswaardig mens . . .”

Plotseling keerde hij zijn gezicht naar Heinz. Hij zag hem recht in de ogen.

„Ik zie, dat je kreupel bent en dat je op krukken loopt. Nu denk je misschien, dat ik medelijden met je heb, maar dat heb ik niet! Jij bent geen jongen, die medelijden nodig heeft. Althans, je hoeft het niet te zijn. Ook voor jou is er zo'n weg, die je tot een gelukkig mens kan maken . . . tòch!

Als mogelijkheden ons uit de handen worden geslagen, geeft God altijd weer opnieuw een andere kans. Een andere mogelijkheid. De Vader der mensen laat ons nooit in het donker. Je moet dat willen geloven en dan . . . dan vind je die weg!”

Het waren deze woorden, die in Heinz bleven naklinken, lang, nadat de vreemdeling was heengegaan: „De Vader der mensen laat ons nooit in het donker! Hij geeft altijd weer een nieuwe kans om gelukkig te zijn!”

Was dat waar? Ook voor hem . . . ?

Eerlijk móest hij zichzelf bekennen, dat hij weinig meer aan God had gedacht. Als hij het deed, dan was het altijd met de bittere vraag: „Waarom heeft God dit gewild?” Had de man, die naast hem had gezeten gelijk? Was er ook voor hem een weg, die God hem wijzen zou, als hij maar wilde zien?

Er was een andere uitdrukking in zijn ogen, die niemand begrijpen kon, maar ook niemand ontging, die met hem in aanraking kwam, de dagen, die volgden na dit gesprek.

Hij roerde het niet aan. Het bleef diep in zijn hart bewaard. Maar hij vergat het niet. Hij bleef er over denken. Het liet hem niet los . . .

„t Was op een middag, dat hij weer op zijn oude plaatsje zat. Er lag een jongen naast hem in het gras. Met zijn handen onder het hoofd, keek hij op naar Heinz.

„k Verveel me!” zei hij. „Vertel me eens wat!” Heinz lachte. „Wat moet ik vertellen?” was zijn wedervraag.

„Nou . . . wat je wilt! Je weet toch zeker meer dan ik!”

En Heinz begon. 't Was zo maar iets, dat hem te binnen schoot.

„Weet jij wel . . .”

„Wat kan jij vertellen zeg!” zei de jongen, toen hij eindelijk zweeg. „k kom nog eens terug . . .” Hij sprong op en rende weg.

Dit werd het begin. 't Duurde niet lang of meerderen kwamen. „Zoals Heinz kan vertellen!” werd er al gauw in het dorp gezegd. „Dat doet niemand hem na . . .”

Heinz kreeg er aardigheid in. Hij merkte hoe 't hem inderdaad gemakkelijk afging, zijn kameraden wat bij te brengen. Hij wist ook meer dan zij. Na zijn ziekte had hij veel gelezen. Vaker sloeg hij nu zijn boeken op. 't Hielp hem door de lange dagen heen en 't was fijn werk. Hij deed het graag. Langzamerhand begon hij het te vergeten: zijn angst om medelijden in de ogen van anderen te zien. Hij zag dat ook niet meer. Zij beschouwden hem weer als hun gelijke. Ja, al gauw als meer dan dat!

„Wij krijgen onze oude Heinz terug!” zeiden zijn ouders gelukkig. Heinz zelf voelde dat ook. Niet altijd was het gemakkelijk. Nog waren ze er, de dagen, dat hij zich bezeerd kon afwenden, als een vrolijke groep voorbij hem heentrok om de bergen in te gaan. Dan won het oude verdriet het weer. Maar ook waren er de dagen, dat hij vrolijk terug kon zwaaien, als hem een vriendelijke groet werd toegeroepen. En deze dagen wonnen het meer en meer . . .

Het was een oude boer, die op een avond naast hem stond. Ze hadden beiden zwijgend gekeken naar de kleurenpracht van de ondergaande zon, die snel achter de bergen verdween.

„Je had graag gids willen worden hè jongen?” zei de boer opeens.

„Ja . . .”

Heinz keek verbaasd naar hem op. „Waarom vroeg hij dat . . . ?”

De boer knikte, als gaf hij zichzelf een antwoord. „Je bent het!” zei hij beslist. „Nee . . . niet op de wijze, zoals jij dat had bedoeld, maar op God's manier.

„Weet je wel, dat je veel voor ons betekent?” vervolgde hij dan.

„Vraag het maar aan Heinz, die weet je altijd te helpen . . . !” zo sta je in het dorp bekend. Zó is het God's bedoeling, dat je gids zult zijn.”

't Was Heinz, als hoorde hij de woorden, die een vreemdeling eens tot hem gesproken had. Die hem hadden wakker geschud: „God laat ons nooit in het donker! Hij geeft ons altijd weer een nieuwe kans. Wijst altijd een nieuwe weg . . .”

En plotseling wist hij het: Dit was zijn weg.

„Vraag het maar aan Heinz . . .”

Eigen kennis, eigen ervaring, alles wat hem tot een rijk mens kon maken, hij mocht het doorgeven aan anderen. Hij kon het! God had hem deze gave geschonken. Zijn leven zou niet nutteloos zijn.

„Ja . . . gids op God's manier!” herhaalde hij zacht. Er was vrede in zijn hart.